

NOVIČNIK LOŠKEGA MUZEJA

AVGUST 2018

Loški muzej Škofja Loka
Grajska pot 13
4220 Škofja Loka
T: 04 517 04 00
E: pr@loski-muzej.si
www.loski-muzej.si

ODPIRALNI ČAS LOŠKEGA MUZEJA

Foto: Sašo Kočevar

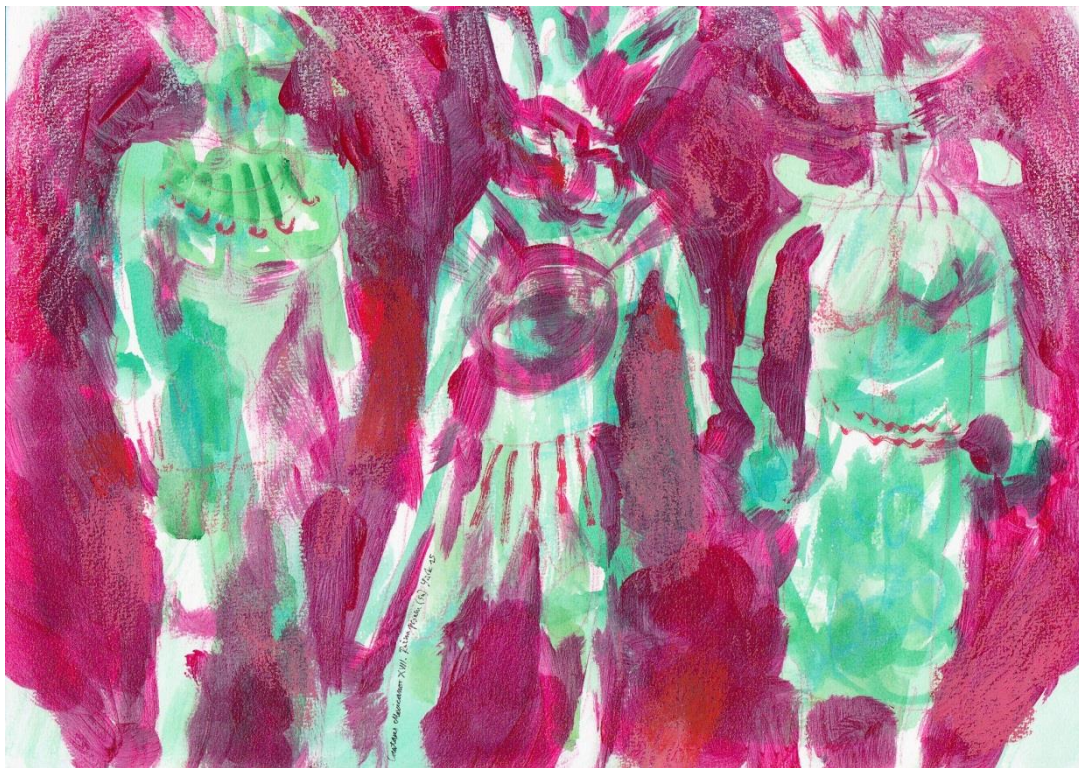
Dragi obiskovalci,

od junija do septembra bo Loški muzej **odprt vse dni v tednu**, tudi ob ponedeljkih, med 10. in 18. uro.

Zadnji vstop v muzej je pol ure pred zaprtjem.

Trenutno na gradu poteka celovita obnova strehe Loškega gradu, vendar obisk muzeja poteka nemoteno.

Vabljeni!

Odprtje razstave Vid Sark: Azteške pesmi

Galerija Ivana Groharja

sreda, 22. avgust, 19.00

Vid Sark je oblikovalec vizualnih komunikacij, grafika in tehnika risbe pa sta izvir njegovega likovnega izražanja. Poleg poklicnega ukvarjanja z oblikovalskimi in ilustratorskimi projekti ga zanima še fotografija, tako analogna kot digitalna, kjer išče vsebinske dopolnitve tematik v risbah.

Tokrat se predstavlja s kompleksnim ciklom likovnih interpretacij azteških pesmi, vzetih iz obsežne zbirke filozofske poezije, zgodovinskih slavospevov ali religioznih himen srednjeameriških Indijancev, ki predstavljajo edinstveno in najbolj kompleksno zapuščino Aztekov, Toltekov in drugih indijanskih plemen stare dobe. Vid Sark z likovnimi orodji prevaja občuteno in razumljeno v izvirno vizualno poezijo, ki se trudi povezovati obe kulturi: Novega in Starega sveta.

Kustos razstave je Boštjan Soklič.

Pravljica v Galeriji: Med ameriškimi staroselci

Galerija Ivana Groharja

sobota, 25. avgust, 10.00

Tokrat se bomo potepali po Amerikah, vse od arktične Kanade in Aljaske do Ognjene zemlje daleč na jugu. Sprehajali se bomo med ljudstvi in njihovimi izročili, ki so živela na teh območjih že dolgo pred prihodom evropskih kolonizatorjev. Pripovedovali bosta Tatjana Knežević in Barbara Zonta.

Po pravljicah si bomo izdelali še vsak svojega lovilca sanj, da bomo v njegove mreže lovili lepe sanje, more pa odganjali nazaj v noč.

Pravljичno dopoldne je namenjeno otrokom, pa tudi vsem tistim odraslim, ki nikoli niso čisto zares odrasli in še vedno (pa četudi na skrivaj) verjamejo v čudežno.

Pravljica v Galeriji je cikel mesečnih dogodkov, ki jih organizirata Loški muzej in Kulturno društvo Grable, društvo za kreativno grabljenje sveta.

DOGODKI DRUGIH ORGANIZATORJEV NA LOŠKEM GRADU

Trio Vivere

Preživite poletni večer v družbi najlepših melodij in najboljših pevskih glasov.
Večer, ki vam bo obarval spomine in pričaral najlepše občutke.

24. 8. 2018 ob 20:30

Aljaž Farasin

Gregor Ravnik

Matjaž Robavs

VELIKI KONCERT - LOŠKI GRAD - ŠKOFJA LOKA

vstopnice na Eventim.si in prodajnih mestih Eventima

DEMOLITION GROUP

25. 8. 2018, 20.45, Letni vrt bara Freising

STAND UP PR ČIROT'

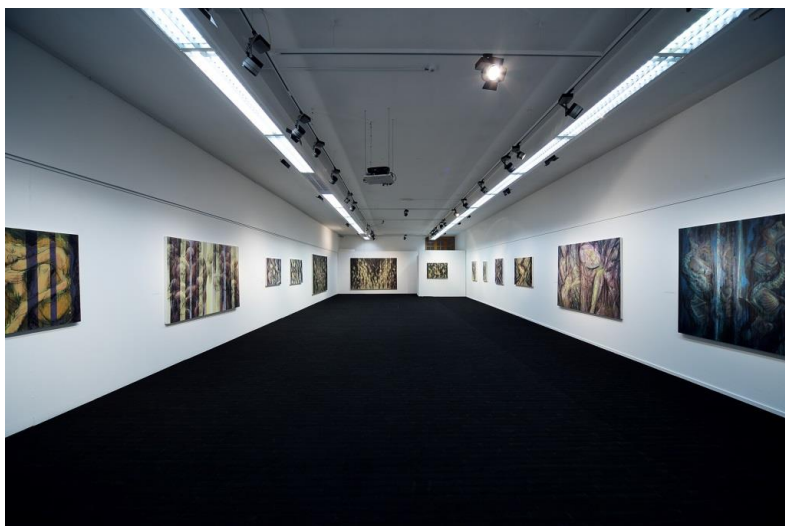
29. 8. 2018, 20.00, Letni vrt bara Freising

Več informacij na www.pisanaloka.si

AKTUALNO

Vabljeni na ogled razstave **»... a jaz imam po strani klobuk, pa kaj mi vse drugo mar!«** v Galerijo Ivana Groharja, razstava bo na ogled še do 12. avgusta.

Razstavo **Loka : Ankara : Loka: Peter Gaber, Zbudi mojo osamljenost** v Galeriji na Gradu pa si lahko ogledate še do 26. avgusta.

Foto: Ivan in Franja Tavčar, mladoporočenca leta 1887, hrani ZAL – Enota v Škofji Loki, ŠKL t.e. 4., a.e. 19.

28. avgusta 1851 se je v Poljanah rodil Ivan Tavčar, ki se ga v tokratnem novičniku spominjamo s tole drobno zanimivostjo iz njegovega življenja, vabimo pa vas tudi na ogled muzejskih zbirk Visoška domačija pripoveduje na dvorec Visoko ob petkih med 16. in 19. uro, ter ob sobotah in nedeljah med 10. in 18. uro.

Ivan Tavčar se je leta 1887 poročil s Franjo Košenini, s katero sta še isto leto kupila hišo na Bregu v Ljubljani. Imela sta štiri sinove in hčerko. Bila sta znana kot podpornika mladih literatov in umetnikov (pisatelja Ivana Cankarja, slikarke Ivane Kobilca, itd.), ter jim omogočila dostop do bogate knjižnice. Leta 1893 je Tavčar s pomočjo žene Franje kupil Visoško domačijo od Antona Hafnerja, sina Ane Kalan, zadnje potomke Kalanovega rodu, ki so tu gospodarili in kmetovali nekaj stoletij.

Dvorjenje Tavčarja Franji Košenini je trajalo nekaj let. Spoznala sta se na neki veselici. »In zaljubil se je v dekletce tako« se spominja Fran Govekar, »da ji je pošiljal šopke, poizvedoval celo pri njeni šivilji, kakršne boje bo njena toaleta na prihodnjem plesu, ter ji vselej naročil in poslal šopek z manšeti v boji njene vsakokratne obleke.«

V: Franček Bohanec, Znameniti Slovenci - Ivan Tavčar, Partizanska knjiga, Ljubljana, 1985.

Prispevek je pripravila Biljana Ristić.

Foto: Ena od zbirk postavljenih v Rotovžu, 1939. Fototeka Loškega muzeja.

MUZEJSKE ZBIRKE V MESTNI HIŠI – ROTOVŽ, 1939

Prve muzejske zbirke so bile predstavljene javnosti 27. avgusta 1939 leta. Več kot 900 predmetov, ki so jih nabrali odborniki Muzejskega društva Škofja Loka, je bilo postavljenih na ogled v Mestni hiši na Mestnem trgu, v izpraznjenem in prenovljenem stanovanju mestnega stražnika.

Predmete so razstavili v več sklopih: cehovstvo, freisinško gospostvo, narodopisni predmeti, ljudska umetnost in loški umetniki. Zbirke so bile za obiskovalce odprte ob nedeljah in praznikih, po dogovoru pa tudi med tednom.

Z začetkom druge svetovne vojne leta 1941 so odborniki Muzejskega društva predmete iz zbirk rešili tako, da so jih nekaj shranili pri sebi doma, nekaj pa so jih deponirali v Kapucinskem samostanu. Po vojni so bile zbirke ponovno postavljene na ogled na drugi lokaciji - v Puštalskem gradu.

Prispevek je pripravila Biljana Ristić.

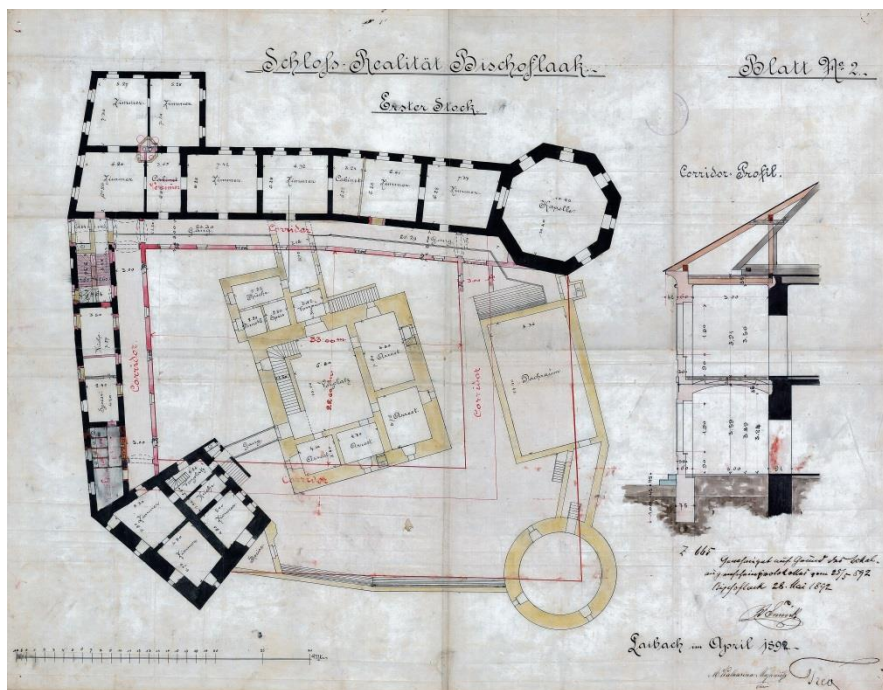

Foto: Drugi list načrta Loškega gradu (stanje 1. nadstropja in predvidene prezidave) Viljema Treo, 1892.

NOVA PODOBA LOŠKEGA GRADU KONEC 19. IN V ZAČETKU 20. STOLETJA

VILJEM TREO (2. avgust 1845–9. avgust 1926), stavbenik

Viljem Treo je kot stavbenik delal v Ljubljani v času najbolj živahne gradnje. Delal je kot tehnični vodja Kranjske stavbne družbe (1873–1891) in pozneje kot samostojni podjetnik. Sodeloval je pri gradnjah mnogih zasebnih in javnih ustanov, če naštejemo le nekaj: stavba realke v Vegovi ulici, poslopje Kranjske hranilnice, Mestna klavnica, poslopje Narodnega muzeja, hotel Union, poslopje Ljudske posojilnice na Miklošičevi cesti v Ljubljani itd.

V tem času so uršulinke v Škofji Loki v samostanu že vzpostavile notranjo in zunanjo dekliško šolo, vendar je samostan kmalu postal pretesen. Potrebovale so nove prostore za širitev vzgojnega zavoda. S tem namenom so uršulinke leta 1890 kupile Loški grad in ga v letih 1891–1908 temeljito prezidale in prilagodile svojim potrebam.

Delo je prevzel Viljem Treo, ki je naredil načrte za prenovo gradu. Gradbena dela je izvedla Kranjska gradbena družba iz Ljubljane.

Leta 1891 je bilo zgrajeno pokrito stopnišče, ki je povezovalo grad s samostanom. Treo je predlagal, da se zaradi dotrajanosti osrednji stolp poruši s tem pa bi pridobili več prostora in svetlobe. 1892 leta je bilo pripeljanih 70 kaznjencev iz Ljubljane, ki so v pol leta porušili osrednji stolp. Z drobnim gradbenim materialom, ki je ostal od porušenega stolpa, so

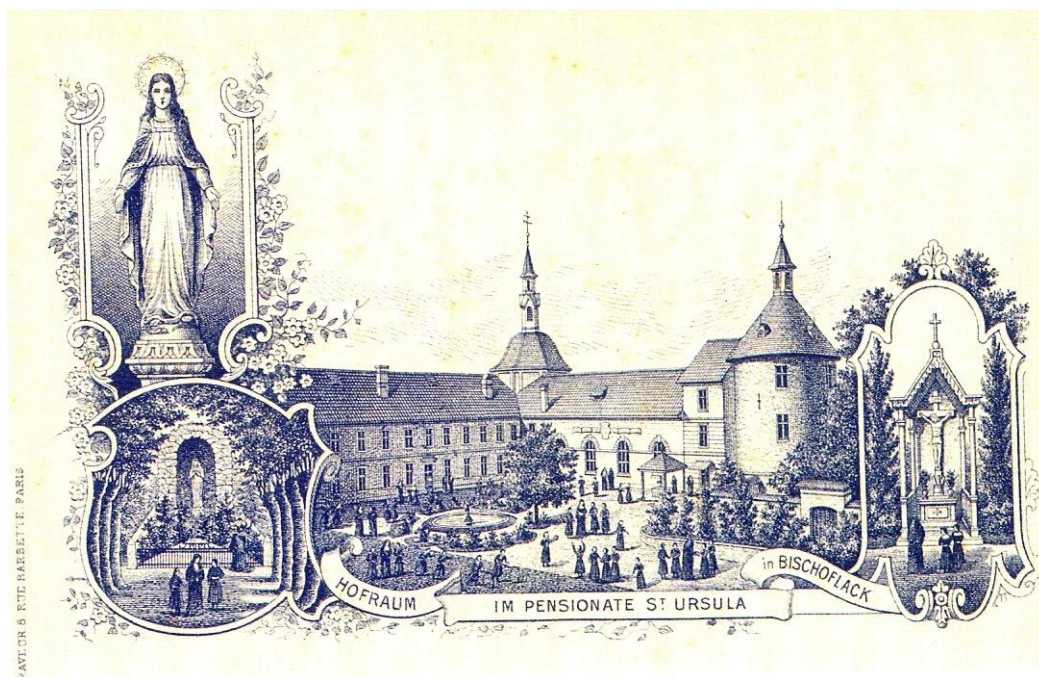

Foto: Reklamna razglednica, okoli leta 1900. Hrani Loški muzej Škofja Loka.

nasuli dvorišče. V istem letu je bila obnovljena kapela in med kapelo in okroglim stolpom je bila zgrajena rekreacijska dvorana. Leta 1893 je potekala obnova okroglega stolpa katerega notranjost so preuredili in vgrajena so bila nova in večja okna. Današnje podobo je okrogli stolp dobil v letu 1894. V letih 1906–1908 so nad rekreacijsko dvorano zgradili nadstropje na katerem so bile spalnice gojenk. S tem so Viljem Treo in uršulinke prenavo gradu tudi zaključili.

Uršulinski šolski in vzgojni zavod v Škofji Loki je postal eden izmed najlepših in najmodernejših v vsej Avstro-Ogrski monarhiji.

Vir:

<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi721706/>

Jože Štukl, Loški grad skozi stoletja, v: Loški razgledi 56, Muzejsko društvo Škofja Loka, 2009.

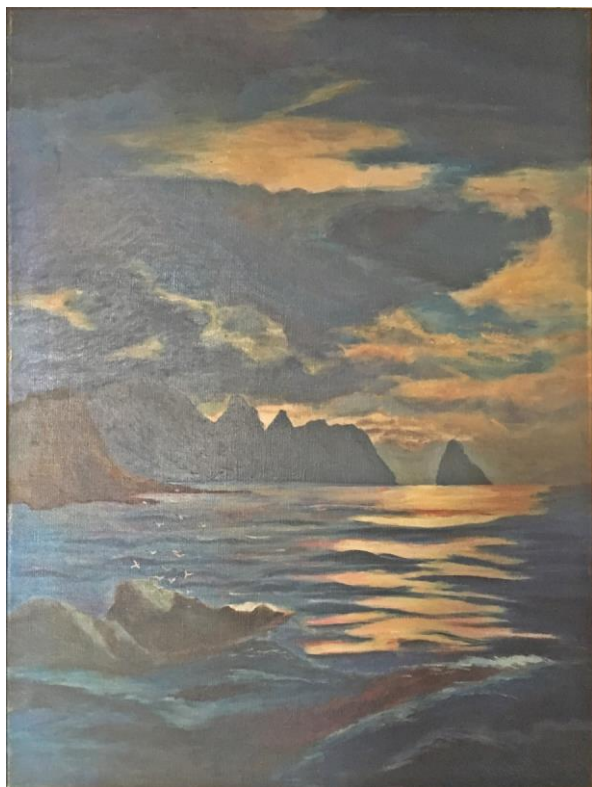
Prispevek je pripravila Biljana Ristić.

MUZEJSKE ZANIMIVOSTI

Evropska unija je leto 2018 razglasila za evropsko leto kulturne dediščine. Namen evropskega leta kulturne dediščine je čim več ljudi spodbuditi k odkrivanju in doživljanju kulturne dediščine Evrope, izpostaviti kulturno dediščino kot osrednjo komponento kulturne identitete, okrepiti zavedanje o naši izjemi skupni kulturni dediščini in vrednotah, ki jih predstavlja dediščina. Slogan letošnjega leta je: **Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost.**

Tudi v Loškem muzeju se bomo to leto še bolj aktivno trudili predstavljati kulturno dediščino in njen pomen, zato vam bomo v mesečnem novičniku redno predstavljali drobne zanimivosti iz bogate zakladnice naše skupne dediščine.

Več o Evropskem letu kulturne dediščine si lahko preberete na: www.zvkds.si/sl/elkd.

Izpostavljam

Izmišljena podoba severnjaške krajine, izvedena v tehniki olja na platno, je delo puštalske baronice Hildegarde von Wolkenberg (* 27. julij 1914, Puštal, † 3. november 2012), nečakinje znanega fotografa Avgusta Bertholda.

Baronica je v svojih mladostnih letih rada slikala, imela pa je tudi zasebno učiteljico slikanja – nuno uršulinko, ki je bila po izobrazbi slikarka. Menda naj bi mlada baronica razstavljala celo na Loškem gradu, vendar ta razstava (razen osebnega pričevanja) ni dokumentirana. Hildegarda von Wolkenberg je prenehala s slikanjem po smrti svojega očeta barona Avgusta Edvarda Wolkenberga leta 1937.

Prizor modro hladnega fjorda v času pred nevihto odkriva avtoričino nagnjenje do upodabljanja dramatičnih naravnih dogodkov, izpolnjenih z občutenim hrepenenjem, kar je tipično za evropsko romantično slikarstvo. Zamegljeno nebo, melanholična upodobitev morske površine ter čeri z jato galebov v nemirni formaciji kažejo na subjektivno razpoloženje mlade baronice, njeno zagledanost v nedosegljive in neukročene naravne sile, ki jih doživlja intenzivno, a hkrati subjektivno, in jih ustrezno temu slikarsko interpretira.

Delo puštalske baronice Hildegarde von Wolkenberg je Loškemu muzeju Škofja Loka leta 2017 poklonil gospod Avgust Babnik. Slika (formata 66 x 86 cm) je podpisana, vendar ni datirana. Nastala naj bi v zgodnjih 30. letih prejšnjega stoletja.

Prispevek je pripravil Boštjan Soklič.

Škof Abraham in Brižinski spomeniki

Freisinški škof Abraham (pred 949-993/994) je živel v času, ki ga po treh cesarjih Otonih, pokroviteljih umetnosti označujemo kot otonsko renesanso. Bil je visoko izobražen, z dobrimi zvezami na dvoru, saj je leta 957 prišel službovat v Freising naravnost iz dvorne kapele Otona I. Znano je, da si je zelo prizadeval za prepisovanje srednjeveških rokopisnih knjig - kodeksov. S pomočjo svojega nadkaplana Gottschalka je stolni knjižnici v Freisingu preskrbel prepise kodeksov iz severne Italije, Metz, Toul in Reimsa. S cerkvenim posodjem in knjigami je bogato obdaroval cerkev Sv. Primoža in Felicijana na Otoku ob Vrbskem jezeru, kjer je bila že od 9. st. obsežna freisinška posest. Njegov Zakramentarij (Sakramentar Bischof Abrahams - BSB Clm 6421), pa je izjemen dosežek srednjeveškega knjižnega slikarstva, danes se hrani v Bavarski državni knjižnici v Münchnu.

Abraham je povezan tudi z začetki slovenske pismenosti, z Brižinskimi spomeniki. Ti so najstarejša ohranjena zapisana besedila v slovenščini in najstarejša slovanska zapisana

besedila v latinici. Zapisani so v karolinški minuskuli na 9 straneh (4 pergamentni listi in četrta strani) in uvezeni v kodeks Corpus Catecheticum Carantanorum - BSB Clm 6424, ki se hrani v Bavarski državni knjižnici v Münchnu. Kodeks vsebuje 169 listov, besedila v njem pa so naslednja: obredni govori oz. homilije, liturgični in cerkvenopravni zapisi, 9 drugih zapisov in 3 slovenski zapisi: prvi in tretji Brižinski spomenik sta obrazca splošne spovedi, drugi pa je pridiga o grehu in pokori.

Kdaj in za koga so bili napisani Brižinski spomeniki? Paleografska analiza je pokazala, da sta bila 2. in 3. spomenik zapisana med leti 977 in 981, torej v času škofa Abrahama. Spisal ju je isti pisar kot datirano zamenjevalno listino dveh posesti v dolini reke Möll na Lurnskem polju na Koroškem, ene freisinške in druge v lasti plemenitega klerika Ruordharija. Da je Abraham uporabljal te slovenske zapise pri svojem pastoralnem delu med slovenskim prebivalstvom na svojih koroških posestih, pa dokazuje 1. spomenik. Tam začetek Glagolite ponaz redka zlouzeza - Govorite za nami teh malo besed predstavlja majestetično množino (1. osebo množine), do katere so imele pravico le statusno visoko stoječe osebe, kar je škof Abraham vsekakor bil.

Več na: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi124585/>

Prispevek je pripravila Mira Kalan.

Foto: Podelitev pokalov na Mladinskem prvenstvu SRS 1979. V 50 let rokometa v Škofji Loki, zbornik, 2008.

ROKOMET

Rokomet na Loškem se je začel leta 1958, ko sta Andrej Levičnik in Jože Stanonik, zaposlena v tovarni Motor (danes TCG UNITECH Lth-ol), za igro navdušila nekaj mladih fantov. Vadili in igrali so na igrišču vojašnice, za stavbo loške gimnazije (danes Osnovna šola Škofja Loka-Mesto) in na puštalskem igrišču. Prvotna rokometa ekipa, v kateri so poleg Levičnika in Stanonika igrali še Rado Čuš, Lado Terkaj, Oto Hribernik, Polde Porenta in Tone Mulej, je bila kmalu razpuščena, ker so bili fantje vpoklicani v vojsko.

Drugo obdobje rokometu v Škofji Loki se je začelo leta 1963. Franc Kalan, profesor športne vzgoje, je dijaka Radeta Ojdaniča poslal na rokometni tečaj v Rovinj. Ko se je vrnil, je v gimnazijskem krožku zbral fante in jih navdušil za igro. Sestavljena je bila ekipa, ki je vadila in igrala na puštalskem igrišču in z vojaki loške garnizije na igrišču vojašnice.

V vseh letih delovanja so v klubu trenirali tudi mladi, ki so dosegali dobre uspehe. Tako so leta 1979 na mladinskem prvenstvu SRS (Socialistične Republike Slovenije) mladinci osvojili prvo mesto.

Prispevek je pripravila Biljana Ristić.

SPREMLJAJTE NAS:

Vsak drugi ponedeljek nas lahko poslušate v oddaji Muzejski zapiski na Radiu Sora, kjer predstavljamo naše aktualno delo in zanimivosti iz muzeja.

Lahko nas všečkate tudi na Facebooku in nam sledite na Instagramu.

Če ne želite več prejemati obvestil Loškega muzeja, nam to lahko sporočite po elektronski pošti na e-naslov pr@loski-muzej.si z besedo ODJAVA.